

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อ เสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ภาพของการใช้สื่อการสอนในโปรแกรมการฝึกอบรม ของธนาคาร ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความต้องการหน่วยโสตทัศนศึกษา และนักวิชาการโสตทัศนศึกษา เพื่อ ใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมของธนาคารในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาของการใช้สื่อการสอนในโปรแกรมการฝึกอบรม ของธนาคารใน ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกอบรมของธนาคารที่มีอยู่ในประเทศไทย เฉพาะสำนักงานใหญ่ของแต่ละธนาคาร และ ธนาคารสาขาของธนาคารต่างประเทศที่มามีตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งสิ้น 40 ธนาคาร โดยเก็บข้อมูลธนาคารละ 1 คน รวมจำนวนประชากรมี 40 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน แบบสอบถามตอนที่ 1-4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 5 เป็นแบบ สอบถามแบบปลายเปิด โดยจะแบ่งออกเป็นดังนี้
แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ภาพของการใช้สื่อการสอน แบ่งเป็น
  1. หลักในการเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการฝึกอบรม
  2. หลักปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอนในการฝึกอบรม
  3. แนวการใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม
  4. สำนวนการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ 30 รายการ

แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาในการใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม

1. ปัญหาในการเลือกสื่อการสอน เพื่อนำมาใช้ประกอบการฝึกอบรม
2. ปัญหาในการผลิตสื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม
3. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับลักษณะของหน่วยโสตทัศนศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรมของธนาคาร

1. รูปแบบของหน่วยโสตทัศนศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรม
2. บริการที่หน่วยโสตทัศนศึกษาควรจะต้องจัดให้มี เพื่อเป็นประโยชน์แก่งานฝึกอบรม

แบบสอบถามตอนที่ 4 เกี่ยวกับลักษณะของนักวิชาการโสตทัศนศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรม

1. คุณสมบัติและลักษณะของนักวิชาการโสตทัศนศึกษาที่ธนาคารต้องการ
2. ลักษณะของงานที่ธนาคารต้องการให้นักวิชาการโสตทัศนศึกษามาทำงานเกี่ยวกับการฝึกอบรม
3. ความรู้ ความสามารถทางด้านโสตทัศนศึกษาที่ธนาคารต้องการให้นักวิชาการโสตทัศนศึกษามี เพื่อเป็นประโยชน์แก่งานฝึกอบรม

แบบสอบถามตอนที่ 5 เกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม หรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคคล ในเรื่องสื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.1 แบบสอบถามที่เป็นแบบตัวเลือก จะรวมความถี่ของแต่ละรายการในแต่ละข้อ แล้วเสนอเป็นค่าร้อยละ
- 3.2 แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จะหาความถี่ของแต่ละรายการในแต่ละข้อ แล้วคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต
- 3.3 แบบสอบถามที่เป็นแบบปลายเปิด ได้รวบรวมเป็นหัวข้อ สรุปแล้วเรียงลำดับตามที่ได้ตอบแบบสอบถามตอบมากน้อยตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. เกี่ยวกับการเลือกสื่อการสอน

ประชากรส่วนใหญ่จะเลือกสื่อการสอนมาประกอบการฝึกอบรม โดยคำนึงถึง จุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะฝึกอบรมความชัดเจนของสื่อการสอน ความเหมาะสมกับขนาดของห้อง ความคงทนถาวรของสื่อการสอนและต้องอยู่ในสภาพดีบริบูรณ์

2. การปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอน

ประชากรส่วนใหญ่ถือหลักปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอนด้วยการเตรียมตนเองให้พร้อม วางแผนการใช้สื่อการสอนไว้ล่วงหน้า เตรียมและทดลองใช้สื่อการสอนก่อน จัดเตรียมห้องฝึกอบรมให้พร้อมที่จะใช้สื่อการสอน และก่อนการใช้สื่อการสอนจะกระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดความสนใจก่อน

3. เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้สื่อการสอนตามแผนที่วางไว้ ใช้ในการอธิบายเนื้อหา นำเข้าสู่เรื่องที่จะฝึกอบรม สรุปและฝึกทักษะของเนื้อหาที่อบรมไปในตอนนั้น

4. เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ใช้

สื่อการสอนที่ถูกใช้อย่างมาก ได้แก่ กระดานดำ แผนภูมิ แผนภาพ ของตัวอย่าง ของจริง เครื่องฉายภาพโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ ระบบขยายเสียง เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง และกิจกรรมประเภทการสาธิต และการแสดงบทบาทสมมติ แต่สื่อการสอนที่ทางธนาคารใช้น้อย ได้แก่ ภาพโฆษณา ของจำลอง ตู้ائنตรทัศน์ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุ เครื่องฉายฟิล์มสเตรป เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องเล่นแผ่นเสียง การจัดแสดง การสันนิษฐานการ การศึกษาแหล่งวิชาชุมชน และการเล่นแบบละคร

5. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ปัญหาที่ประชากรพบเป็นส่วนใหญ่ก็คือ สื่อการสอนมีจำนวนน้อย ไม่มีผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการเลือกและผลิตสื่อการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อการสอน ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีงานด้านอื่นมาก ขาดความรู้ในการผลิตสื่อการสอน ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีงานด้านอื่นมาก ไม่มีที่ที่เหมาะสมสำหรับผลิตสื่อการสอน ขาดความชำนาญในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ และไม่มีหน่วยงานบริการสื่อการสอน

6. เกี่ยวกับลักษณะของหน่วยโสตทัศนศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรม

ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าจำเป็นต้องมีหน่วยโสตทัศนศึกษา เพื่อใช้ช่วยในงานฝึกอบรมและเห็นว่าหน่วยโสตทัศนศึกษาควรจะขึ้นต่อฝ่ายพนักงาน และให้มีห้องต่างหากสำหรับหน่วยโสตทัศนศึกษาโดยเฉพาะ และควรมีหน่วยโสตทัศนศึกษาที่สำนักงานใหญ่และสาขาที่สำคัญของแต่ละภาคในประเทศจึงจะเหมาะสม ส่วนสื่อการสอนที่ต้องการให้มีไว้ในหน่วยโสตทัศนศึกษามากก็คือ อุปกรณ์ประเภทเครื่องฉายและเครื่องเสียง บริการที่ธนาคารต้องการให้หน่วยโสตทัศนศึกษา มีก็คือ การให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้และการเลือกสื่อการสอน การจัดหาเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน การจัดหาสื่อการสอนไว้ให้ใช้ ให้การอบรมวิธีการใช้สื่อการสอนแก่วิทยากร และผลิตสื่อการสอนตามที่วิทยากรต้องการใช้

7. เกี่ยวกับลักษณะของนักวิชาการโสตทัศนศึกษาที่ธนาคารต้องการ

ส่วนใหญ่ประชากรต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษาที่มีความรู้ระดับปริญญาตรี โดยจะเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้ อัตราที่ต้องการประมาณ 1-5 คน สำหรับธนาคารสำนักงานใหญ่ของแต่ละธนาคาร โดยควรมีประสบการณ์ในการทำงานด้านโสตทัศนศึกษามาก่อนเป็นเวลา 1-2 ปี และต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษาที่มีความสามารถทางด้าน การถ่ายภาพ และใช้เทป โทรทัศน์ การถ่ายภาพ การใช้เครื่องฉายต่าง ๆ การผลิตสไลด์ การผลิตสื่อการสอนราคา ถูก การเก็บรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน

8. เกี่ยวกับลักษณะของงานที่ธนาคารต้องการให้นักวิชาการโสตทัศนศึกษาทำ

ธนาคารส่วนใหญ่ต้องการให้นักวิชาการโสตทัศนศึกษา ผลิตสื่อการสอนให้ใช้ประกอบการฝึกอบรม ให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการสอน ช่วยควบคุมเครื่องมือขณะใช้ ให้การอบรมวิธีผลิตสื่อการสอน และใช้สื่อการสอน ช่วยเลือกและประเมินผลสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมให้

9. ความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอน

ธนาคารส่วนใหญ่เห็นว่า ถ้าจะใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรมให้ได้ประโยชน์อย่างมากที่สุดต้องคำนึงถึง เนื้อหาที่จะฝึกอบรม จุดประสงค์ของการฝึกอบรม บรรยากาศภายในห้องฝึกอบรม ความเข้าใจเนื้อหาอย่างดีของผู้ให้การอบรม เทคนิคและสภาวะในการใช้สื่อการสอน คุณภาพของสื่อการสอน และจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ส่วนสาเหตุที่ทำให้ใช้สื่อการ

สอนเพราะต้องการให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายโดยง่าย เพื่อใช้เน้นสาระสำคัญของ เรื่องที่
อบรม เพื่อช่วยให้วิทยากรเกิดความมั่นใจในตนเอง เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการฝึกอบรม และ
จะใช้แทนวิทยากรที่ขาดความชำนาญ แต่สาเหตุที่ทำให้ไม่ใช้สื่อการสอนเพราะขาดการเตรียม
สื่อการสอนไว้ก่อน ห้องอบรมไม่เหมาะที่จะใช้สื่อการสอน หัวข้อบางเรื่องไม่เหมาะที่จะใช้
สื่อการสอน วิทยากรใช้สื่อการสอนไม่เป็น แต่ผู้บริหารของธนาคารก็สนับสนุนต่อการใช้สื่อการสอน
ถ้ามีเหตุผลว่าใช้สื่อการสอนแล้วจะทำให้การฝึกอบรมดีขึ้น และต้องมีกำลังคนพอที่จะดำเนินการ
ต่าง ๆ ด้านสื่อการสอนจึงจะสนับสนุน

อภิปรายผลการวิจัย

ประชากรส่วนใหญ่จะเลือกสื่อการสอน เพื่อนำมาใช้ประกอบการฝึกอบรมโดยคำนึงถึง
วัตถุประสงค์ของ เรื่องที่จะฝึกอบรมเป็นหลักใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ประภาส โสธรนพบุตร
(2519:145) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมจะบรรลุผลดีจะต้องคำนึงถึงสื่อการสอนที่ใช้
ในการฝึกอบรมครั้งนั้น ว่าสามารถสนองวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ นอกจากนี้ประชากร
ส่วนใหญ่ยังเลือกสื่อการสอนโดยใช้เกณฑ์ว่า สื่อการสอนนั้นจะต้องมีขนาดเหมาะสมกับห้องที่ใช้ฝึก
อบรม และสามารถมองเห็นหรือได้ยินเสียงอย่างชัดเจนด้วย ซึ่งก็ตรงกับที่ เอ็กซ์ตัน (Exton
1947:6-9) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของสื่อการสอนประกอบการบรรยาย จะต้องมีความพอเหมาะ
กับขนาดของห้องเรียน และสามารถมองเห็นได้ชัด

ประชากรส่วนใหญ่จะเลือกปฏิบัติตนก่อนการใช้สื่อการสอน ด้วยการเตรียมตนเองให้
พร้อมและทดลองใช้สื่อการสอนดูก่อน ซึ่งตรงกับหลักที่ เอ็กซ์ตัน (Exton 1947:6-7) กล่าว
ถึงสื่อการสอนประกอบการสอนรายบุคคลว่า ครูจะเป็นผู้ที่ทำให้สื่อการสอนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ซึ่งครูจะต้องอาศัยการเตรียมตนเองให้พร้อมดีก่อน จึงจะสามารถทำให้สื่อการสอนมีคุณค่ามากขึ้น
นอกจากนี้ยังเหมือนกับที่ เยนเลอนแมน (Gellernman 1978:3-5) กล่าวถึงสื่อการสอน
ประเภทภาพยนตร์ไว้ว่า ผู้ฝึกอบรมจะต้องรู้จักภาพยนตร์เรื่องที่จะใช้เป็นอย่างดี รู้ว่าจุดใดที่
จะต้องหยุดเครื่องฉายเน้นเป็นพิเศษ และยังคงกล่าวอีกว่าภาพยนตร์ที่จะใช้ทุกเรื่อง ควรจะได้ฉาย
ดูก่อนอย่างน้อย 2 ครั้ง ซึ่งสนับสนุนในเรื่องที่ว่าให้ทดลองใช้สื่อการสอนดูก่อน และประชากร
ส่วนใหญ่ยังถือหลักในการปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอนว่าจะต้องกระตุ้นผู้เข้ารับการอบรมให้เกิด
ความสนใจก่อน ซึ่ง กายเย (Gagne 1970:303-318) ได้ใช้วิธีการกระตุ้นความสนใจของ
ผู้เข้ารับการอบรมด้วยการใช้ตัวสื่อการสอนเองเป็นตัวกระตุ้น นอกจากนี้สิ่งที่ประชากรส่วนใหญ่

ถือเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติก่อนการใช้สื่อการสอนคือ เตรียมห้องฝึกอบรมให้เรียบร้อยและพร้อมที่จะใช้ เหมือนดังที่ กิติ ตย์คานนท์ (2507:27) กล่าวว่า ถ้าจะให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จจะต้องใช้ห้องฝึกอบรมที่มีบรรยากาศดี และพร้อมที่จะใช้

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้สื่อการสอนในการอธิบายเนื้อหาซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สัมพงษ์ เกษมสิน (2523:198) และชนิดา คัตนานนท์ (2524:58-63) ที่ว่า ถ้าใช้สื่อการสอนช่วยในการอธิบายเนื้อหาแล้วจะช่วยให้การบรรยายได้ผลดียิ่งขึ้นและน่าเชื่อถือมากขึ้น และสาเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนในการนำเข้าสู่เรื่องที่จะฝึกอบรมนั้นก็คงเป็นดังที่ กาเย (Gagne 1970:303-318) กล่าวไว้คือ สื่อการสอนสามารถช่วยให้ระลึกถึงสิ่งที่เรียนมาแล้วอันเกี่ยวเนื่องกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ และช่วยเสนอสิ่งเร้าเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน นอกจากนี้ประชากรยังใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะของเนื้อหาที่ได้อบรมไป ซึ่งน่าจะเป็นเพราะประโยชน์ของสื่อการสอนสามารถช่วยฝึกทักษะต่าง ๆ ได้เหมือนดังที่ คุก (Cook 1977:18-21) กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนช่วยในการฝึกขับเครื่องบินซึ่งได้ประโยชน์มาก แต่กลับใช้สื่อการสอนในการประเมินผลการฝึกอบรมน้อย ทั้ง ๆ ที่ กาเย (Gagne 1970:303-318) ได้กล่าวว่าสื่อการสอนสามารถช่วยในการประเมินผลได้ดี

จะพบว่ามีการใช้สื่อการสอนหลายชนิดในวงการธนาคาร ซึ่ง ฮิลล์ (Hill 1978: 5860A) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม ผลปรากฏว่าการใช้สื่อการสอนในวงการธุรกิจนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกหรือเป็นของใหม่แต่อย่างใด และมากกว่าร้อยละ 73 ของการใช้สื่อการสอนในวงการธุรกิจถูกใช้ในแผนฝึกอบรม ส่วนสื่อการสอนที่ถูกใช้มากคือ กระดานดำ แผนภูมิ แผนภาพ ของตัวอย่าง ของจริง การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ เครื่องฉายภาพโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ และเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง ซึ่งสื่อการสอนเหล่านี้ สัมพงษ์ เกษมสิน (2523:196) กล่าวว่า เป็นสื่อการสอนที่นิยมใช้ในการฝึกอบรมมาก และเอ็กซ์ตัน (Extton 1947:6-9) ยังกล่าวสนับสนุนถึงกระดานดำว่าเป็นสื่อการสอนที่ผู้สอนแบบบรรยายนิยมใช้มากที่สุด

ธนาคารต่าง ๆ ยังมีปัญหาที่เกี่ยวกับสื่อการสอนที่ใช้ในการฝึกอบรม แต่สามารถแก้ไขลงได้โดยการรับนักวิชาการ โสติกค์ค้นศึกษาหรือนักเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าทำงาน เหมือนดังที่ ฮิลล์ (Hill 1978:5860A) กล่าวว่า นักเทคโนโลยีทางการศึกษาสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในการฝึกอบรมได้ทั้งในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม

ประชากรมีความต้องการหน่วยโสตทัศนศึกษามาก และต้องการให้หน่วยโสตทัศนศึกษา เป็นผู้ให้บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอนหลายอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชากรเห็นความสำคัญของหน่วยโสตทัศนศึกษา และเห็นว่าหน่วยโสตทัศนศึกษาสามารถให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี เหมือนดังผลการวิจัยของ โรจนา พัฒนากุล (2524 :90) ที่ปรากฏผลว่ากลุ่มผู้บริหารและบุคลากรของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ความสำคัญแก่หน่วยโสตทัศนศึกษาอย่างมาก และถือว่าหน่วยโสตทัศนศึกษาจะเป็นสถานที่ที่ให้บริการต่าง ๆ ด้านสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี

ประชากรมีความเห็นว่าหน่วยโสตทัศนศึกษา ควรจะขึ้นอยู่กับฝ่ายการพนักงานจึงจะเหมาะสมที่สุด ซึ่งความเห็นนี้เหมือนกับที่ไพบูลย์ สุวรรณโพธิ์ศรี (2521 :165-166) กล่าวถึงหน่วยโสตทัศนศึกษาว่า เพื่อให้การฝึกอบรมสามารถดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว จะต้องให้หน่วยโสตทัศนศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารงานบุคคล

ประชากร เห็นว่าหน่วยโสตทัศนศึกษาควรจะมีอยู่แต่เฉพาะที่สำนักงานใหญ่และสาขาที่สำคัญของแต่ละภาคในประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากต้องการความสะดวกในการจัดศูนย์ฝึกอบรมและหน่วยโสตทัศนศึกษาให้มีประสิทธิภาพเต็มที่ เหมือนกับที่คูก (Cook 1977 :18-21) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมพนักงานของสายการบินแห่งอเมริกา ที่ได้จัดศูนย์ฝึกอบรมและหน่วยโสตทัศนศึกษาไว้ที่เมืองสำคัญ ๆ เท่านั้น เพื่อให้ได้ใช้โสตทัศนวัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชากรส่วนใหญ่ต้องการสื่อการสอนประเภทเครื่องฉายมากที่สุด อาจเนื่องมาจากประชากรเห็นว่าสื่อการสอนประเภทเครื่องฉายให้การเรียนรู้ได้ดีที่สุด เพราะคนเราจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ โดยประสาททางตาถึงร้อยละ 80 และผลการวิจัยยังปรากฏว่าสื่อการสอนประเภทเครื่องฉายให้ผลดีมากมาย เช่น การวิจัยของพริมีโอ (Primio 1977 :28-31) ที่ได้ทดลองใช้สไลด์ในการฝึกอบรม แล้วปรากฏว่าได้ผลดี หรือการวิจัยของ คูก (Cook 1977 :18-21) ที่ทดลองใช้เทปโพรทัศน์ในการฝึกอบรม ก็ปรากฏว่าได้ผลดีเช่นกัน

ประชากรต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษา ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจะเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับผลการสำรวจของฮิลล์ (Hill 1978 :5860) ที่ว่า วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมมีความต้องการผู้จบปริญญาตรีทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยไม่คำนึงถึงว่าจะต้องเป็นเพศชายหรือหญิง เพื่อเป็นผู้ใช้สื่อการสอนในการฝึกอบรม

ธนาคารแต่ละแห่งมีความต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษาอยู่ในระดับมากพอสมควร โดยจะต้องมีประสบการณ์ด้วยซึ่งผลการสำรวจของฮิลล์ (Hill 1978:5860A) ก็ได้กล่าวถึงในเรื่องนี้ด้วยว่า ตลาดสำหรับผู้ที่จบทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษายังมีขนาดใหญ่พอควร โดยต้องมีประสบการณ์หรือมีความชำนาญในการใช้สื่อการสอน

ประชากรต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษา ที่มีความสามารถพิเศษในด้านการทำท่าและใช้เทปโทรทัศน์ สาเหตุอาจเนื่องมาจากปัจจุบันเทปโทรทัศน์กำลังเป็นที่นิยมแพร่หลาย และมีคุณลักษณะดีเด่นหลายประการเหมือนดังที่ โทมัส (Thomas 1978:3-5) กล่าวว่า ปัจจุบันในวงการธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้เทปโทรทัศน์อย่างกว้างขวาง และสาเหตุที่นิยมก็เพราะเตรียมเทปที่จะใช้ฝึกอบรมได้ล่วงหน้า ดีกว่าลโสตที่เป็นภาพนิ่งหรือเทปวิทยุที่มีแต่เสียง ราคาถูกกว่าการใช้ภาพยนตร์ และใช้ได้ในห้องที่มีแสงสว่าง

ลักษณะงานที่ประชากรต้องการให้นักวิชาการโสตทัศนศึกษาปฏิบัติ ซึ่งเป็นงานที่นักวิชาการโสตทัศนศึกษาสามารถทำได้เป็นอย่างดี เหมือนดังผลสำรวจของ ฮิลล์ (Hill 1978:5680A) ที่ว่านักวิชาการโสตทัศนศึกษาถูกเสนอตัวเป็นบุคคลประเภทแรก สำหรับปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอนที่ใช้ในการฝึกอบรม

ประชากรต้องการนักวิชาการโสตทัศนศึกษา ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา ซึ่งพิชัย สันติกรมย์ (2516:55) ได้กล่าวว่า ในวงการธุรกิจและวงการศึกษาก็นำเอาวิชาโสตทัศนศึกษาไปใช้เป็นประโยชน์ในวงงานของตนอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ธนาคารจึงต้องการบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาอย่างมาก

อภิปรายสรุป

ผลของการทำงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ธนาคารหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในการใช้สื่อการสอนประกอบโปรแกรมการฝึกอบรมแล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาที่ผลิตนักวิชาการโสตทัศนศึกษาทุกระดับ ในอันที่จะใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน

เมื่อดูจากผลการทำวิจัยจะพบว่า ธนาคารยังมีปัญหาบางอย่าง เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ปัญหาที่ธนาคารส่วนใหญ่พบก็คือ สื่อการสอนที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมยังมีน้อย ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการผลิตสื่อการสอน ไม่มีเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับผลิตสื่อการสอน ไม่มี

ผู้ให้คำแนะนำในการเลือกและผลิตสื่อการสอน ไม่มีหน่วยบริการสื่อการสอนและวิทยากรยังขาดทักษะในการใช้สื่อการสอน ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยอาศัยความร่วมมือกันทั้งฝ่ายฝึกอบรมและผู้บริหารของธนาคาร โดยฝ่ายฝึกอบรมจะต้องทำให้ผู้บริหารของธนาคารเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอนว่า สื่อการสอนจะช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายได้ดีทุกครั้ง และสื่อการสอนยังมีความคงทนถาวรทำให้ใช้ได้ยาวนานอีกด้วย เมื่อผู้บริหารให้งบประมาณมาแล้วอาจนำไปซื้อสื่อการสอน หรือวัสดุเพื่อนำมาผลิตสื่อการสอนอีกทีก็ได้ แต่ธนาคารก็ยังมีปัญหาในเรื่องขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการผลิตสื่อการสอน และไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีงานทางด้านอื่นมาก ปัญหานี้แก้ไขได้โดยการส่งบุคลากรของฝ่ายฝึกอบรมไปเข้ารับการศึกษาด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือโลตส์ทัศนศึกษา หรือเพียงส่งเข้ารับการอบรมในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อให้กลับมามีงานด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ แต่วิธีนี้อาจจะช้าเกินไปไม่ทันต่อความต้องการ จึงควรเปิดรับสมัครบุคคลเข้าทำงานด้านสื่อการสอนโดยเฉพาะ ซึ่งมีแหล่งการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยที่เปิดสอนทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือโลตส์ทัศนศึกษา ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ถ้างานฝึกอบรมของธนาคารไม่ใหญ่มากก็อาจจะเปิดรับเพียงบุคคลที่จบปริญญาตรี แต่ถ้าขยายงานกว้างขวางก็ควรรับบุคคลที่จบปริญญาโท เพื่อจะได้วางแผนและควบคุมการใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและการรับบุคคลที่ศึกษามาทางด้านสื่อการสอนโดยตรง ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่า เพราะจะช่วยแก้ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอน การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การให้คำแนะนำในการใช้ เลือก หรือประเมินผลสื่อการสอนเพื่อให้งานฝึกอบรมมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งจะได้มีคนรับผิดชอบทางด้านสื่อการสอนโดยตรง และควรจะมีหน่วยโลตส์ทัศนศึกษาเพื่อใช้เก็บรักษาและผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะ โดยอาจจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่นักวิชาการโลตส์ทัศนศึกษาจะได้ใช้ในการผลิตสื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และจะได้ใช้เป็นหน่วยบริการสื่อการสอนแก่วิทยาการต่าง ๆ ที่ต้องการใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม ซึ่งถ้าจัดตั้งห้องสำหรับหน่วยโลตส์ทัศนศึกษาได้ก็จะช่วยแก้ปัญหาเรื่องไม่มีสถานที่เหมาะสมสำหรับผลิตสื่อการสอน และปัญหาเรื่องไม่มีหน่วยบริการสื่อการสอน และเมื่อมีทั้งหน่วยโลตส์ทัศนศึกษา และนักวิชาการโลตส์ทัศนศึกษาจะช่วยให้การดำเนินงานของฝ่ายฝึกอบรมคล่องตัวขึ้นกว่าเดิม และช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสื่อการสอน

ส่วนทางด้านสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักวิชาการโลตส์ทัศนศึกษา หรือนักเทคโนโลยีทางการศึกษาออกมาควรคำนึงถึงตลาดที่จะรับนักวิชาการโลตส์ทัศนศึกษาเข้าทำงาน นอกเหนือจากศูนย์โรงเรียนหรือแหล่งการศึกษาต่าง ๆ เช่น ธนาคาร โดยคำนึงถึงความต้องการของสถาบัน

เหล่านั้น เช่น ปริมาณที่ต้องการ ระดับการศึกษาที่ต้องการ คุณสมบัติหรือความสามารถของ นักริชาการโสตทัศนศึกษาที่ต้องการมากเป็นพิเศษเหล่านี้ เพื่อจะได้ผลิตนักริชาการโสตทัศนศึกษา ออกมาให้มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาด จากผลการวิจัยพบว่าธนาคารมีความต้องการ นักริชาการโสตทัศนศึกษา เพื่อให้มาทำงานในฝ่ายฝึกอบรมประมาณแห่งละ 1-5 คน โดยต้องการ นักริชาการโสตทัศนศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความสามารถทางด้าน การถ่ายภาพ การใช้เครื่อง ฉายต่าง ๆ การผลิตสไลด์และฟิล์มสไลด์ การผลิตสื่อการสอนราคาถูก การรักษาและซ่อมแซม สื่อการสอน การถ่ายทำและใช้เครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ และความสามารถทางด้านศิลปะ ซึ่งสิ่ง เหล่านี้เป็นวิชาที่บรรจุไว้ในหลักสูตรของภาควิชาโสตทัศนศึกษา หรือเทคโนโลยีการศึกษาทุกแห่ง สิ่งควรอย่างยิ่งที่จะได้เน้นหนักทางด้าน การปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ซึ่งจะหาอ่านเอาเองได้ตามหนังสือ อีกรั้ว เวลาไปทำงานจริงไม่ว่าจะเป็นที่ธนาคาร โรงเรียน หรือ แหล่งการศึกษาต่าง ๆ ก็ตาม มักจะต้องลงมือปฏิบัติงานจริงมากกว่าการนั่งวางแผนงานที่โต๊ะซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อย ๆ สิ่งควรที่สถาบันการศึกษาที่ผลิตนักริชาการโสตทัศนศึกษา ควรจะให้ความสำคัญทางด้านนี้สูง อีก ทั้งผลการวิจัยปรากฏว่าธนาคารต้องการนักริชาการโสตทัศนศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมา แล้ว 1-3 ปี เหตุผลนี้ก็เพราะต้องการบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานมาก ซึ่งถ้าทาง สถาบันการศึกษาที่ผลิตนักริชาการโสตทัศนศึกษา ได้ให้ความสำคัญทางด้าน การฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หรือการผลิตสื่อการสอนเป็นอย่างดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่นักริชาการโสตทัศนศึกษาจะ ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน

นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาโสตทัศนศึกษา ควรจะได้ร่วมมือกันจัดหลักสูตร ระยะสั้น เช่น ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน เพื่อจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอนแก่ วิทยากรของธนาคารหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถใช้สื่อการสอนชนิดที่ นิยมใช้กันในหน่วยฝึกอบรม เพื่อให้การใช้สื่อการสอนในการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและ สามารถทำงานร่วมกับนักริชาการโสตทัศนศึกษาได้ดีขึ้น

งานวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อบกพร่องในด้านการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ขึ้นจากการค้นคว้าหาข้อมูลทางหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งทำให้แบบสอบถามขาดความเป็นจริง ในบางเรื่อง เช่น สื่อการสอนที่ระบุไว้ในแบบสอบถามบางชนิดไม่ได้มีการฝึกอบรมของ ธนาคาร ได้แก่ ตู้ดนตรีทัศน์ เครื่องฉายภาพทึบแสง และห้องปฏิบัติการทางภาษา เครื่อง เล่นแผ่นเสียง และกิจกรรมการเล่นแบบละคร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสร้างแบบสอบถามน่าจะให้มี

การไปสังเกต หรือสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการล่อนในการฝึกอบรมเสียก่อน เพื่อจะได้ นำข้อมูลที่ได้มานั้นนำมาสร้างแบบสอบถามอีกที

จากการไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนจากธนาคารต่าง ๆ ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ เพียง 33 แห่ง เนื่องจากธนาคารอีก 7 แห่ง ซึ่งเป็นธนาคารสาขาของธนาคารต่างประเทศ ไม่มีการฝึกอบรมพนักงาน จึงไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย